

Stockholm 25 april 2019

Utrikesdepartementet

103 39 Stockholm

Remissvar; Utredningen av konsekvenserna av ett svenskt tillträde till konventionen om förbud mot kärnvapen (UD2019/00979/NIS)

Säkerhets- och försvarsföretagen, nedan SOFF, har fått rubricerat betänkande på remiss.

SOFF är en branschorganisation för företag inom säkerhets- och försvarsområdet med verksamhet i Sverige. Företagen berörs i två avseenden av den föreslagna konventionen: dels regler och kontrollmekanismer för att förhindra spridning av produkter eller teknik som kan bidra till utveckling av kärnvapen och dels möjligheten till samarbete med andra länder.

SOFF, vill med anledning av rubricerad remiss lämna följande yttrande.

Sammanfattning

SOFF delar utredarens slutsats att Sverige varken *bör tillträda* eller *underteckna* konventionen i dess nuvarande form. Redan ett undertecknande skulle få stora negativa konsekvenser enligt den information samarbetsföretag gett våra medlemsföretag.

SOFF vill inlednings understryka att föreningen inte tar ställning till medlemskap i Nato, men betonar att vi idag har ett omfattande samarbete inom Norden, Europa och med Nordamerika. Samarbete med demokratiska partnerländer är av väsentlig betydelse

Avtalets intentioner

Vi är oroad över för försämringen av den globala säkerhetsmiljön och de många utmaningarna för stabilitet, bland annat genom erosion av befintliga konventionella och nukleära nedrustnings- och vapenkontrollsystem. Vi är särskilt bekymrade över framtiden för INF-fördraget som har varit viktigt för säkerheten i Europa i över trettio år.

Det nu centrala för det internationella samfundet är att Iran inte blir en kärnvapenmakt och att Nordkorea avvecklar sina kärnvapen.

Lika viktigt är att IS, Al-Qaida, Taliban eller andra terrororganisationer inte kan få tag i eller utveckla kärnvapen på egen hand eller med hjälp av korrupta regimer.

Därför behövs ett strikt internationellt regelsystem och en effektiv och kompetent kontrollmekanism. Icke-spridningsfördraget (NPT) och provstoppsavtalet (CTBT) tillsammans med FN organet IAEA och dess tilläggsprotokoll är kraftfulla mekanismer som fortlöpande utvecklas och förstärks. De får inte riskeras att undergrävas eller försvagas. Konventionen, som är oprövad, riskerar därmed att även påverka viktiga kontrollfunktioner i tilläggsprotokollet.

Dessa mekanismer är framgångsrika. Inga kärnvapen har använts efter andra världskriget. Inga kärnvapenprov har utförts på över tjugo år med undantag av Nordkoreas, som mött samfäll internationell kritik och sanktioner. Ingen terrororganisation har veterligen tillgång till kärnvapen. Det finns nu färre kärnvapenstater än efter det kalla krigets slut och antalet kärnvapen har reducerats med åttio procent sedan dess. Kazakstan, Ukraina, Vitryssland och Sydafrika har avvecklat sina.

Men det finns oroande tendenser. INF-avtalet har undergrävts och sagts upp. Rysslands regim har uttalat kärnvapenhot. Ny kärnvapentechnik utvecklas och det sker en viss ökning av antalet.

Arbetet för att reducera och slutligen eliminera kärnvapen måste fortsätta.

Regler och kontroll av produkter och teknik

Företagens export av produkter och teknik kontrolleras för att förhindra att de kommer i orätta händer. Det är en viktig och svår uppgift.

Den första svårigheten är att avgöra vad som kan användas i ett program för kärnvapen. Även civila produkter som förefaller helt oskyldiga kan ha betydelse. För att avgöra detta krävs djupa kunskaper om kärnvapentechnik. Utvecklingen står inte stilla. Både listan med material som triggar IAEA safeguards och Guidelines for Transfers of Nuclear-Related Dual-Use Equipment, Materials, Software and Related Technology uppdateras och förfinas fortlöpande.

Den andra svårigheten är att identifiera misstänkta mottagare. Även en helt civil mottagare i ett land utan kärnvapenambitioner kan vara bulvan för en terrororganisation. För att klara detta krävs kvalificerat underrättelsearbete och internationellt samarbete.

Nuclear Suppliers Group (NSG) är den internationella expertgrupp av 48 länder som samordnar de nationella kontrollerna och utarbetat de båda ovannämnda riktlinjerna. NSG omfattar alla länder med avancerad teknologi, stark industri och ekonomi. Undantagen är de icke-erkända kärnvapenmakterna Indien, Pakistan och Israel. Nordkorea och Iran står naturligtvis också utanför. Alla EU-länder är medlemmar.

Enligt utredaren finns det en betydande spänning mellan konventionen och NSG, som inte samarbetar med konventionen. Även FN:s atomenergiorgan IAEA lär vägra att samarbeta med konventionen, vars medlemmar med enstaka undantag är länder som står utanför NSG och saknar deras kompetens. NSG har en avgörande betydelse för kontrollarbetet och dess expertis är oumbärlig. Om konventionen medför en ytterligare kontrollinstans som saknar tillräcklig kompetens riskerar kontrollarbete att splittras.

EU-samarbeten på både försvarsrelaterade och civila områden kommer att påverkas av ett svenskt tillträde till konventionen. Svåra gränsdragningar och tolkningsproblem kan bl.a. uppstå visavi den EU-lagstiftning som gäller exportkontroll av produkter med dubbel användning samt krigsmateriel.

Om Sverige tillträder konventionen kan lagen respektive förordningen om kontroll av produkter med dubbla användningsområden behöva ändras avseende tekniskt bistånd (2000:1064 respektive 2000:1217). Om Sverige nationellt skulle införa förbud som går längre än EU:s förordning (428/2009), och innefatta EU-länder och USA, får detta konsekvenser som föreningen i nuläget bedömer som svåra att analysera. Detta berör även rent civila produkter mot bakgrund av generalklausulen ("catch all") i förordningen.

Föreningen är oförstående till hur avtalet motsvarar Sveriges trovärdiga nedrustningsarbete. Vi noterar att avtalet förhandlats fram på fyra veckor utan deltagare från de länder som har kärnvapen. Det senare gör det osannolikt att innehavarna kommer att avveckla kärnvapen med hänvisning till konventionen.

En lärdom från andra exportkontroll-regimer är betydelsen av tydligt legalt regelverk, inte minst inom FN och EU. För oss som företag är viktigt att tyda och förstå syftet samtidigt som legitimiteten kommer från transparens och förutsättningar till uppföljning och verifikation. Det senare är en framgångsfaktor för exportkontroll.

Avtalet riskerar även att påverka förtroendet för andra avtal. Ett avtal där den folkrättsliga trovärdigheten är undermålig, där utträdesklausulen ifrågasätts, osv, påverkar trovärdigheten för ett viktigt nedrustningsarbete.

Det är tunga skäl att inte tillträda konventionen.

Säkerhetssamarbetet med andra länder

Solidaritetsförklaringen har ersatt neutraliteten som ledord för säkerhets- och försvarspolitik. Sverige är berett att ge och ta emot militärt stöd. Sverige är också drivande när det gäller EU:s sanktioner mot Ryssland.

Det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet är omfattande. Det inbegriper Finland, Norden (Nordefco), EU, Nato (förstärkt partnerskap) och USA. Samarbete byggs ut och intensifieras genom grannsamverkan och gemensamma övningar. EU påbörjar ett mer omfattande och fördjupat försvarssamarbete (Pesco). Den transatlantiska länken förstärks. Finland, USA och Sverige har sedan drygt ett år ett gemensamt avtal.

I denna breda krets av samarbetsländer är det inget nordiskt land och endast något enstaka EU-land (Irland) som överväger att ansluta sig till konventionen utöver Österrike. Nästan alla avvisar den därför att den strider mot den försvarsdoktrin som samtliga våra samarbetspartners i Norden, Europa och Nordamerika baserar sin säkerhet på. (Observera att Finland har en Nato-option).

Flera samarbetsländer har varnat för samarbetssvårigheter om Sverige tillträder konventionen.

Företagen i Sverige är av fundamental betydelse för det svenska försvaret. De måste vara av hög klass för att tillgodose Försvarmaktens behov. Det i sin tur kräver ett omfattande internationellt samarbete.

De i Sverige verksamma försvarsföretagen är beroende både av kunnande och leveranser från företag i länder som den svenska staten har samarbete med. Exporten till dessa länder är också av stor betydelse. Särskilt viktigt är samarbetet med Norden, Sex-nationsinitiativet, USA och nu också EU. Våra samarbeten - bilateralt, nordiskt och Europa - måste agera i samklang med dessa länder.

Företagen är oroade över att ett undertecknande kan komma att skapa oönskade förväntningar från utomstående och handelspartners, t.ex. att Sverige tvingas ta hänsyn till konventionen i vår handelspolitik utöver vad EU kräver.

Samarbete bygger på förtroende som byggts upp under lång tid, ibland mer än ett halvt sekel. Viss teknologi som är avgörande för svensk försvarsförmåga är resultatet av sådant långvarigt samarbete. Skulle förtroendet undergrävas och sådana samarbeten försvåras eller rent av omöjliggöras skulle det få allvarliga följder för de i Sverige verksamma företagen. Ett undertecknande av konventionen skulle innebära en betydande risk för företagen och därmed för det svenska försvaret.

Ratificering eller undertecknande

Det har spekulerats om att Sverige skulle underteckna konventionen utan att de facto ratificera den. Enligt föreningen skulle detta bidra till att försvåra Sveriges position; dels genom att våra förutsättningar att påverka konventionen begränsas då vi inte blir statspart, och dels skapas intrycket av att Sverige stöder konventionen i dess nuvarande form. De negativa effekter som vi redovisar av ett tillträde skulle i praktiken inträffa redan vid ett undertecknande.

Yttrandet har beretts av medlemsgruppen för strategisk försörjning.

För föreningen,

Robert Limmergård
Generalsekreterare